

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 199/2015-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. augusta 2015 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Ľubomíra Dobríka o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. JCLic. Tomášom Majerčákom, PhD, advokátska kancelária, Južná trieda 28, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Kežmarok v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cb 13/2010 takto

r o z h o d o l :

Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Kežmarok v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cb 13/2010 porušené bolo.

Okresnému súdu Kežmarok prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cb 13/2010 konal bez zbytočných prieťahov.

██████████ priznáva finančné zadosťučinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré mu je Okresný súd Kežmarok povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Okresný súd Kežmarok je povinný uhradiť ██████████ trovy konania v sume 296,44 € (slovom dvestodeväťdesiatšesť eur a štyridsaťštyri centov) na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. JCLic. Tomáša Majerčáka, PhD, advokátska kancelária, Južná trieda 28, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 199/2015 z 12. mája 2015 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť ██████████, ██████████ ██████████ (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Kežmarok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cb 13/2010 (ďalej len „napadnuté konanie“).

Predmetom konania, ktorého sa sťažnosť týka, je rozhodovanie o návrhu žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia v sume „88 125,61 Kč“, pričom sťažovateľ je v procesnej pozícii žalovaného. Od podania návrhu vo veci uplynulo takmer 5 rokov, sťažovateľ tvrdí, že napadnuté konanie trvá neprimerane dlho, je zdĺhavé, neefektívne

a ne hospodárne, o čom podľa jeho názoru svedčí aj to, že nemožno očakávať v dohľadnej dobe rozhodnutie vo veci samej.

Okrem toho, že sťažovateľ sa domáhal, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zároveň požadoval priznanie finančného zadosťučinenia v sume 4 000 € a úhradu trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. 1 SprO 638/2015 doručeným ústavnému súdu 29. júla 2015, v ktorom vyjadril súhlas s upustením od verejného pojednávania vo veci v konaní pred ústavným súdom a poskytol stručný prehľad procesných úkonov súdu, ako aj účastníkov napadnutého konania, z ktorého vyplývajú tieto podstatné skutočnosti:

“15.1.2010 súdu doručený návrh na vydanie platobného rozkazu elektronicky bez ZEP

18.1.2010 návrh doplnený písomne

18.1.2010 súdom vyhotovená výzva na zaplatenie súdneho poplatku v sume 201 €

29.1.2010 súdny poplatok pripísaný na účet súdu

8.2. 2010 VSÚ vydaný platobný rozkaz

16.2.2010 súdu včas doručený odpor žalovaného, súdom vyhotovené uznesenie o uložení povinnosti žalovanému zaplatiť súdny poplatok za odpor vo výške

1.3.2010 súdny poplatok za odpor pripísaný na účel súdu

9.3.2010 vec v dôsledku odporu prevedená do registra Cb

16. a 27.4.2010 žiadosť právneho zástupcu žalovaného o odročenie pojednávania pre účasť PZ žalobcu na skúške ako člena komisie UPJŠ

28.4.2010 referát sudkyne odročenie pojednávania nový termín pojednávania na 24.5.2010

- 24.5.2010 *referát sudkyne na odročenie pojednávania na žiadosť žalobcu (bez uvedenia dôvodu)*
- 14.6.2010 *pojednávanie s prejednaním veci, odročené na neurčito za účelom zadováženia ďalších listinných dôkazov a zistenia možnosti vypočutia navrhnutého svedka zdržiavajúceho sa v Anglicku*
- 8.7.2010 *súdu doručené informácie zástupcu žalovaného o čase pobytu svedka na území SR;*
- 11.10.2010 *pojednávanie s prejednaním veci, odročené na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania (na návrh žalobcu s uložením povinnosti, aby oznámili v lehote 15 dní otázky pre znalca*
11. a 19.10.2010 *doručené podanie zástupcu žalovaného obsahujúce návrh na zváženie dokazovania vzhľadom na kalamitu, ktorá postihla rozhodnú oblasť lesa*
- 5.11.2010 *súdu doručený zoznam otázok pre znalca zo strany žalobcu*
- 3.4.2012 *vyjadrenie žalovaného týkajúce sa nedostatku právomoci súdu konať vo veci*
- 28.6.2012 *návrh žalovaného na vyslovenie nedostatku právomoci konať*
- 17.9.2013 *uznesenie o zamietnutí návrhu žalovaného na vyslovenie nedostatku právomoci súdu konať vo veci*
- 7.11.2013 *dožiadanie adresované do ČR na vykonanie znaleckého dokazovania*
- 10.3.2014 *žiadosť dožiadaného súdu v ČR o rozhodnutí vo veci povinnosti zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania (vyčíslený na 62 171,- Kč)*
- 21.3.2014 *vydané uznesenie o uložení povinnosti obom stranám založiť preddavok v sume 31 085,50 Kč)*
- 8.4.2014 *odvolanie žalovaného proti uzneseniu o povinnosti zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania spolu so žiadosťou o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov*
- 20.6.2014 *vec predložená odvolaciemu súdu*
- 25.7.2014 *vec vrátená s uznesením odvolacieho súdu o zrušení uznesenia vo výroku o povinnosti žalovaného zložiť preddavok*

- 1.10.2014 *žiadosť dožiadaného súdu o zloženie sumy 31 085,50 Kč z rozpočtových prostriedkov súdu s tým, že v opačnom prípade bude dožiadanie vrátené bez kladného vybavenia*
- 14.1.2015 *uznesenia o úprave účtárne súdu zložiť časť zálohy z rozpočtových prostriedkov súdu*
- 16.2.2015 *preddavok vyplatený dožiadanému súdu*
- 13.7.2015 *urgencia vybavenia dožiadania*
- 22.7.2015 *doručený písomný znalecký posudok.“*

Rovnaké skutočnosti týkajúce sa priebehu napadnutého konania zo súdneho spisu, ktorý mu bol zapožičaný a doručený 29. júla 2015, zistil aj ústavný súd.

Okresný súd k skutkovej a právnej zložitosti sporu vo svojom vyjadrení uviedol, že spor po právnej stránke nepovažuje za náročný, ale považuje ho za náročný po skutkovej stránke (medzinárodný prvok, obťažnosť znaleckého dokazovania v cudzine). Zároveň predsedníčka okresného súdu pripustila, že v období 2010– 2013 zistila dve obdobia nečinnosti v trvaní približne jedného roka.

Právny zástupca sťažovateľa v stanovisku doručenom ústavnému súdu 4. augusta 2015 vyjadril súhlas s upustením od verejného pojednávania vo veci v konaní pred ústavným súdom a zároveň reagoval na vyjadrenie okresného súdu v tom zmysle, že poukázal na revíziu súdnych spisov v roku 2012 a jej výsledky uvedené v správe z 25. júna 2013, nesúhlasil s uvedenou zložitou znaleckého dokazovania, pretože vyhotovenie znaleckého posudku trvalo po zložení preddavku 3 mesiace.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť sporu, v ktorom je sťažovateľ odporcom o vydanie bezdôvodného obohatenia, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokúvanej veci. Pokiaľ ide o obranu súdu, ktorý videl skutkovú náročnosť sporu v medzinárodnom prvku a v nariadení znaleckého dokazovania v cudzine, ústavný súd konštatuje, že ju nemohol akceptovať, pretože aj napriek medzinárodnému prvku žalobca (ktorý je cudzím štátnym príslušníkom) poskytoval primeranú súčinnosť a reagoval na výzvy súdu v primeraných lehotách, a pokiaľ

ide o vyžiadané dôkazy z cudziny, samotné vyžiadanie dôkazu (znaleckého posudku) po splnení výzvy dožiadaného súdu trvalo približne päť mesiacov.

2. Správanie sťažovateľov ako účastníkov súdneho konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v namietanom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd v tejto súvislosti nezistil žiadne závažné okolnosti na strane sťažovateľa, ktoré by relevantne prispeli k doterajšej dĺžke napadnutého konania, preto konštatuje, že sťažovateľ v doterajšom priebehu konania poskytoval primeranú súčinnosť a na výzvy okresného súdu reagoval včas.

3. Napokon ústavný súd posudzoval samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd konštatuje, že zistil obdobie nečinnosti v trvaní dvoch rokov, t. j. od doručenia zoznamu otázok pre znalca zo strany žalobcu 5. novembra 2010 do 7. novembra 2013, kedy okresný súd doručil žiadosť dožiadanému súdu. Počas uvedeného obdobia okresný súd vydal len jedno uznesenie, ktorým zamietol návrh žalovaného na vyslovenie nedostatku svojej právomoci na konanie vo veci. O nekoordinovanom postupe súdu pri realizácii dožiadania svedčí aj skutočnosť, že okresnému súdu trvalo vyše roka, kým vyhovel požiadavke dožiadaného súdu zložiť preddavok na trovy dôkazu. Aj pri zohľadnení doby potrebnej na rozhodnutie o oslobodení sťažovateľa od povinnosti platiť súdne poplatky ústavný súd konštatuje, že okresný súd aj v tejto fáze zabezpečenia dôkazu nepostupoval dostatočne razantne, čo malo za následok ďalší prieťah v trvaní 6 mesiacov. Ústavný súd preto konštatuje, že okresný súd sa v napadnutom konaní dopustil zbytočných prieťahov v celkovom trvaní dva a pol roka.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj nesústreďená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej

neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, mu prikázal, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 2 Cb 13/2010 konal bez zbytočných prieťahov, pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľa právoplatne skončená (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 4 000 €, ktoré odôvodnil pretrvávajúcim stavom právnej neistoty, ktorú sťažovateľ považuje za ujmu.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku napadnutého konania okresného súdu, ktorá predstavuje viac ako 5 rokov, a zároveň berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu a najmä fakt, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 1 500 € sťažovateľovi za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca si uplatnil náhradu trov právneho zastúpenia, ktorú vyčíslil v sume 444,66 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2014 v sume 839 €. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2015 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 139,83 €. Ďalej má právny zástupca sťažovateľa nárok aj na náhradu režijného paušálu za dva úkony právnej služby podľa vyhlášky vykonané v roku 2015 po 8,39 €. Náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal, zodpovedá sume 296,44 €. Pokiaľ ide o stanovisko právneho zástupcu doručené ústavnému súdu 4. augusta 2015, tak za tento úkon náhradu trov ústavný súd nepriznal, pretože toto písomné podanie vo veci samej neprinieslo nové skutočnosti alebo informácie, ktoré by ústavnému súdu neboli už skôr známe zo sťažnosti a z predloženého súdneho spisu.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. augusta 2015